

Profilaktika inspektorlarining oilaviy nizolarni oldini olishdagi faoliyati va o'rni

To'rayev Murodjon
Alisher o'g'li

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi 309
guruh kursanti

Annotatsiya

Ushbu maqolada profilaktika inspektorlarining oilaviy nizolarni aniqlash va ularning oldini olishdagi faoliyati tahlil qilingan. Maqolada O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi asosida profilaktika inspektorlarining huquqiy maqomi, ularning vazifalari va hamkorlikdagi faoliyati yoritilgan, hamda tahlil qilingan.

Maqolada O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi, xususan, "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida"gi va "Ichki ishlar organlari to'g'risida"gi qonunlar asosida profilaktika inspektorlarining huquqiy maqomi, vakolatlari, ish yuritish tartibi, hamda mahalliy o'zini o'zi boshqarish organlari bilan hamkorlik mexanizmlari yoritib berilgan. Shuningdek, nizoli oilalar bilan olib boriladigan individual profilaktik ishlar, psixologik yondashuvlar, va jamiyatdagi axloqiy qadriyatlarni tiklashda inspektorlarning tutgan o'rni tahlil etilgan. Maqola tahliliy va amaliy yondashuv asosida yozilgan bo'lib, profilaktika ishlarining samaradorligini oshirish bo'yicha taklif va tavsiyalar bilan yakunlanadi.

Kalit so'zlar:

Profilaktika inspektori, oilaviy nizolar, huquqbuzarliklar profilaktikasi, ichki ishlar organlari, mahalla, hamkorlik.

Kirish qismi

Bugungi kunda jamiyatda yuzaga kelayotgan muhim ijtimoiy muammolardan biri bu — oilaviy nizolar va ularning keskinlashuvi natijasida yuzaga keladigan ajrimlar, zo'ravonlik va boshqa huquqbuzarlik holatlaridir. Oila – jamiyatning eng kichik, ammo eng muhim bo'g'ini hisoblanadi. Uning barqarorligi, sog'lom muhitda faoliyat yuritishi bevosita jamiyatda ijtimoiy osoyishtalikni ta'minlaydi. Shu bois oilaviy nizolarning erta aniqlanishi va bartaraf etilishi muhim ahamiyatga ega.

O'zbekiston Respublikasida ushbu masalaga davlat siyosati darajasida e'tibor qaratilgan. Ayniqsa, "**Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida**"gi Qonun (2014-yil 14-may) va "Ichki ishlar organlari to'g'risida"gi Qonun asosida profilaktika inspektorlariga keng vakolatlari berilgan bo'lib, ular bevosita mahallalarda oilaviy mojarolarni erta aniqlash va ularni bartaraf etish ishlarida asosiy ijrochilar hisoblanadi.

1. Profilaktika inspektorlarining huquqiy maqomi

“Huquqbuzarliklar profilaktikasi to‘g‘risida”gi Qonunning 12-moddasiga ko‘ra, profilaktika inspektorlari huquqbuzarliklarning oldini olish, ularning sabablari va sharoitlarini aniqlash, shuningdek, fuqarolar bilan profilaktik ishlar olib borish vakolatiga ega.

“Ichki ishlar organlari to‘g‘risida”gi Qonunning 2-moddasida esa ichki ishlar organlarining asosiy vazifalari qatorida jamoat tartibini saqlash, huquqbuzarliklarning oldini olish va fuqarolarning xavfsizligini ta‘minlash belgilangan.

2. Oilaviy nizolarni aniqlash va ularning oldini olishdagi faoliyat

Profilaktika inspektorlari quyidagi faoliyatlarni amalga oshiradi:

- Oilaviy mojarolarni aniqlash va ularning sabablari bo‘yicha tahlil o‘tkazish;
- Nizoli oilalar bilan individual suhbatlar o‘tkazish;
- Mahalla va boshqa jamoat tashkilotlari bilan hamkorlikda profilaktik tadbirlar tashkil etish;
- Zarur hollarda, huquqbuzarliklarning oldini olish maqsadida ogohlantirishlar berish yoki ma‘muriy choralar ko‘rish.

3. Hamkorlik va tizimli yondashuv

Profilaktika inspektorlari o‘z faoliyatida quyidagi tashkilotlar bilan hamkorlik qiladi:

- Mahalla fuqarolar yig‘inlari;
- Xotin-qizlar qo‘mitalari;
- Psixologik xizmatlar;
- Ta‘lim muassasalari va sog‘liqni saqlash tashkilotlari.

Bu hamkorlik oilaviy nizolarni barvaqt aniqlash va ularning oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

1. Profilaktika inspektorlarining huquqiy maqomi

“Huquqbuzarliklar profilaktikasi to‘g‘risida”gi Qonunning 12-moddasiga ko‘ra, profilaktika inspektorlari huquqbuzarliklarning oldini olish, ularning sabablari va sharoitlarini aniqlash, shuningdek, fuqarolar bilan profilaktik ishlar olib borish vakolatiga ega.

“Ichki ishlar organlari to‘g‘risida”gi Qonunning 2-moddasida esa ichki ishlar organlarining asosiy vazifalari qatorida jamoat tartibini saqlash, huquqbuzarliklarning oldini olish va fuqarolarning xavfsizligini ta‘minlash belgilangan.

2. Oilaviy nizolarni aniqlash va ularning oldini olishdagi faoliyat

Profilaktika inspektorlari quyidagi faoliyatlarni amalga oshiradi:

- Oilaviy mojarolarni aniqlash va ularning sabablari bo‘yicha tahlil o‘tkazish;
- Nizoli oilalar bilan individual suhbatlar o‘tkazish;
- Mahalla va boshqa jamoat tashkilotlari bilan hamkorlikda profilaktik tadbirlar tashkil etish;
- Zarur hollarda, huquqbuzarliklarning oldini olish maqsadida ogohlantirishlar berish yoki ma‘muriy choralar ko‘rish.

3. Hamkorlik va tizimli yondashuv

Profilaktika inspektorlari o'z faoliyatida quyidagi tashkilotlar bilan hamkorlik qiladi:

- Mahalla fuqarolar yig'inlari;
- Xotin-qizlar qo'mitalari
- Psixologik xizmatlar;
- Ta'lim muassasalari va sog'liqni saqlash tashkilotlari.

Bu hamkorlik oilaviy nizolarni barvaqt aniqlash va ularning oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Profilaktika inspektorlari oilaviy nizolarni aniqlash va ularning oldini olishda muhim rol o'ynaydi. Ularning faoliyati huquqiy asoslar bilan mustahkamlangan bo'lib, ular jamoat tashkilotlari bilan hamkorlikda ishlaydi. Kelgusida, profilaktika inspektorlarining malakasini oshirish, ularning faoliyatini qo'llab-quvvatlash va samaradorligini yanada oshirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.
2. O'zbekiston Respublikasining "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida"gi Qonuni, O'RQ-371, 14.05.2014.
3. O'zbekiston Respublikasining "Ichki ishlar organlari to'g'risida"gi Qonuni, O'RQ-407, 16.09.2016.
4. O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi, 1994-yil 22-sentabr.
5. O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi, 1994-yil 22-sentabr.
6. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 30-martdagi 168-son qarori – "Oilaviy zo'ravonlikni oldini olish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida".
7. O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligining 2021-yilgi qarori bilan tasdiqlangan "Profilaktika inspektorining faoliyati to'g'risida nizom".
8. Lex.uz – O'zbekiston Respublikasining rasmiy huquqiy axborot portali: <https://www.lex.uz>
9. Raxmonqulov B.Q. "Jinoyatchilik profilaktikasi nazariyasi va amaliyoti". – Toshkent: IIO Akademiyasi.
10. O'rozboeva S.X. "Oila sotsiologiyasi va nizolar psixologiyasi". – Toshkent: Fan va texnologiya.